

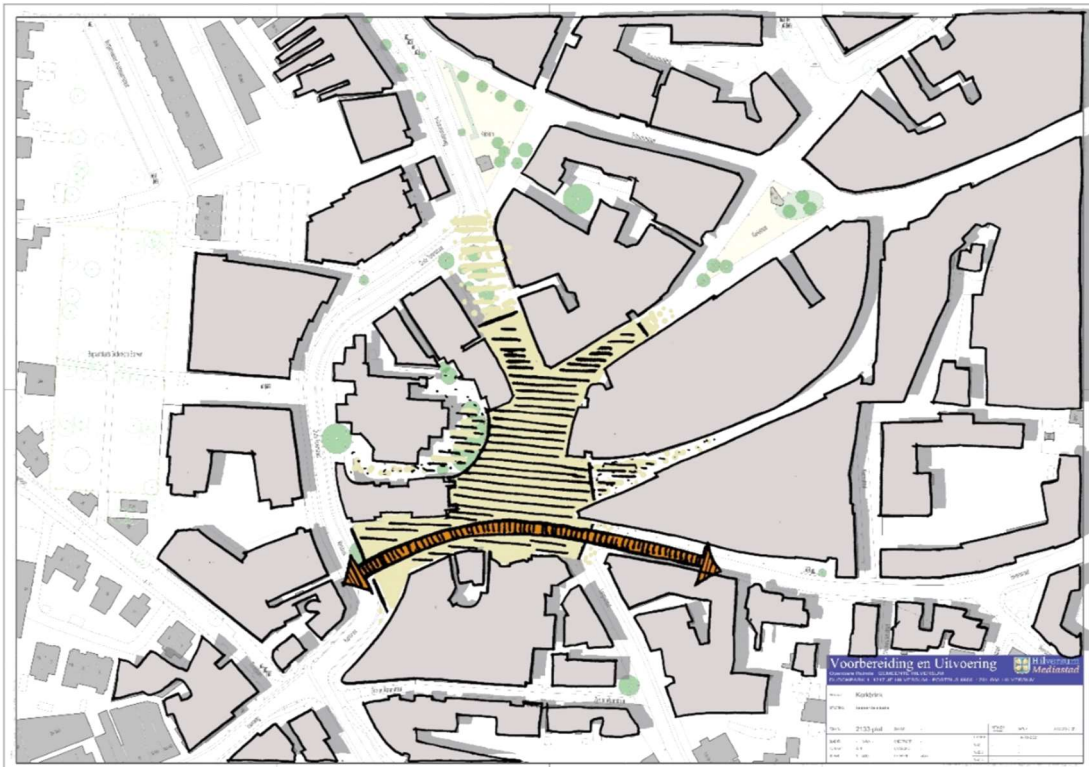
UITGANGSPUNTENNOTITIE

HERINRICHTING KERKBRINK

Inleiding

In deze notitie zijn de uitgangspunten geformuleerd voor herinrichting van de Kerkbrink. Hiermee geeft de gemeenteraad bij aanvang richting aan het ontwerpproces voor de Kerkbrink. We zetten vier thema's centraal in het ontwerpproces. Deze thema's zijn uitgewerkt in zes uitgangspunten. Ter illustratie zijn op basis van deze thema's en uitgangspunten enkele kaartbeelden gemaakt. Deze zijn opgenomen aan het einde van de notitie. Waar relevant wordt hier in de tekst naar verwezen. Het projectgebied is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1: Scope van het project (gearceerde gebied) met daarin de busroute c.q. fietsroute Herenstraat <-> Vaartweg

Vier thema's

We zetten vier thema's centraal in het ontwerpproces.

1. De Kerkbrink draagt de identiteit van Hilversum uit

Het eerste thema is dat de Kerkbrink de identiteit van Hilversum uitdraagt. Dan gaat het zowel om de cultuurhistorie van de plek als om de identiteit van Hilversum als Mediastad. De Kerkbrink is van oudsher de plek voor samenkomst en ontmoeting en is ook economisch altijd van belang geweest. Panden als de Grote Kerk, het voormalig Raadhuis (nu Museum Hilversum), Vascobelo (voormalig postkantoor), Meddens (voormalig modewarenhuis) en de Spijkerpandjes vertellen het verhaal van deze plek, maar vallen wat weg door de huidige inrichting van het plein. In het nieuwe ontwerp laten we ons inspireren door de historie van deze plek. We benutten naast de historie van de plek ook de kracht van de Mediastad. De mediasector en evenementensector in Hilversum zijn goed vertegenwoordigd en innoveren bovendien snel. Nieuwe toepassingen waarbij kunstmatige intelligentie, holografie en de metaverse¹ een rol spelen, worden grotendeels in Hilversum ontwikkeld. Dit programma zal op gepaste wijze samengaan met de historie van deze plek.

¹ De metaverse is een virtuele ruimte die alle virtuele werelden aan elkaar verbindt door internet en augmented reality (= realiteit aangevuld met digitale elementen). Het is een nieuwe fase van het internet, net zoals social media dat eerder was.

2. De Kerkbrink is alle dagen en seizoenen aangenaam en levendig

De verhuizing van de bibliotheek naar de Gooische Brink, de vernieuwing van de bibliotheek en de ambities van partijen waar het gaat om (media)programmering zorgt voor levendigheid. Om van de Kerkbrink een aangename plek te maken moeten knelpunten worden aangepakt. Hilversummers hebben de Kerkbrink, ondanks de twee nog relatief recente herinrichtingen in 1999 en 2007, niet in hun hart gesloten. Onrustig, verkeersonveilig, onoverzichtelijk, grijs en te stil zijn gangbare beschrijvingen van de Kerkbrink. De algemene oproep is: creëer rust in het ontwerp.

3. De Kerkbrink stimuleert interactie tussen functies en omgeving

De interactie tussen functies op de Kerkbrink en de interactie tussen de Kerkbrink en omgeving is het derde thema. Het gaat zowel om visuele relaties als om de functionele relatie met de Grote Kerk. De kerk is de naamgever van de Kerkbrink maar ligt terug en is daardoor weinig prominent aanwezig. De kerk wil meer activiteiten mogelijk maken in de kerk en zich meer openen richting Kerkbrink.

4. De Kerkbrink is toekomstbestendig

Het toekomstbestendig inrichten van de Kerkbrink is het vierde thema. We zijn terughoudend met het toevoegen van nieuwe elementen. Daarnaast is flexibiliteit relevant, zodat het plein geschikt is voor diverse gebruiksmogelijkheden. Zo voorkomen we dat we over 10 of 15 jaar weer over herinrichting spreken. Verder zijn hittestress en wateroverlast onderwerpen, maar is ook het hergebruik van materialen van belang.

Zes uitgangspunten

De vier thema's zijn uitgewerkt in zes uitgangspunten voor het proces.

1. We pakken bestaande knelpunten aan

De Kerkbrink wordt onder meer omschreven als verkeersonveilig en overzichtelijk. We brengen rust in het ontwerp door het aanpakken van bestaande knelpunten.

- Door de bus over de Kerkbrink en door de fietsers en scooters die drie kanten van de Kerkbrink gebruiken is feitelijk de voetganger te gast. Dat draaien we om. Het snelheidsverschil tussen voetgangers enerzijds en (elektrische) fietsen en scooters anderzijds is groot en wordt steeds groter. Ook nodigt de route voor Museum Hilversum en Grote Kerk uit tot fietsen door de Kerkstraat. Dat is verboden. De busroute (lijnen 1 en 121) vervalt. We onderzoeken of het mogelijk is om ook twee van de drie fietsroutes (langs Museum/Kerk en langs ROAST) te laten vervallen. Zie figuur 4 en 5 voor bestaande en beoogde nieuwe fietsroutes. De bus zal een alternatieve route gaan rijden. Dit maakt de Kerkbrink veiliger voor bezoekers en is daarnaast prettiger voor omwonenden. Verder onderzoeken we of we de voetgangersentree van onze parkeergarage en de directe omgeving ervan beter toegankelijker, verkeersveiliger en beter zichtbaar kunnen maken. Op dit moment is het openen van de toegangsdeur vrijwel onmogelijk en is de (draai)ruimte voor de deur naar buiten (te) beperkt door de hier gesitueerde zuilen.
- We maken in het ontwerp onderscheid tussen de pleinruimte en de fietsroute Vaartweg <-> Herenstraat. Het onderscheid maken we door het benutten van het natuurlijke hoogteverschil en door het plaatsen van groen (bomen, struiken).
- We halen obstakels, zoals de fietsparkeerplaatsen op de driehoek, de muziektent, kunstwerk onder de grond en het muurtje bij Roast weg. Het natuurstenen kunstwerk, geplaatst in 1998, is in 2006 onder de grond verdwenen. De tekstregels zijn nog wel leesbaar in de bestrating. Ook de muziektent roept vanaf de plaatsing in 2008 gemengde reacties op, zowel qua uitstraling, functionaliteit als ligging. We brengen zo min mogelijk nieuwe obstakels terug. Bankjes, speelaanleiding en groen worden gesitueerd op logische plekken. Fietsparkeren wordt voor zover mogelijk inpandig of in ieder geval buiten de pleinzone vormgegeven. Met reclame uitingen wordt terughoudend omgegaan. Zo maken we de Kerkbrink overzichtelijk, beter toegankelijk en bieden we flexibiliteit in het gebruik.
- Mogelijkheden voor een inpandige fietsparkeervoorziening zullen worden onderzocht. Wellicht kan de oude fietsparkeervoorziening opnieuw in gebruik worden genomen. Deze ligt wel wat afgelegen. Zie figuur 5 voor (mogelijke) fietsparkeerplekken.

- De Kerkbrink is, na het Marktpllein, de grootste evenementenlocatie in het centrum. Ook zijn er terrassen. Het gebruik brengt geluid met zich mee. In het ontwerpproces wordt onderzocht hoe het ontwerp kan bijdragen aan reductie van geluid. Daarbij wordt onder meer gekeken naar gebruik van groen en de beste situering van de activiteiten en evenementen.

2. We benutten de cultuurhistorie van de Kerkbrink

Na het aanpakken van de belangrijkste knelpunten is er ruimte om na te denken over het verdere ontwerp. Daarbij laten we ons inspireren door de cultuurhistorie van de Kerkbrink.

- Op de Kerkbrink is de gegroeide structuur van het dorp, met panden uit verschillende perioden in onze geschiedenis zichtbaar. Zie figuur 2 voor de historische panden. De historische panden Museum Hilversum, de Grote Kerk, Vascobelo, Meddens, Lorenzo en Heren Spyker vertellen het verhaal van deze plek maar vallen wat weg door de huidige inrichting van het plein. In het nieuwe ontwerp maken we de historische panden beter zichtbaar. Een verlichtingsplan waarbij historische panden worden aangelicht draagt bij aan de beoogde sfeer.
- Van oudsher is de Kerkbrink een plek voor samenkomst en ontmoeting. Ook economisch is het altijd een belangrijke plek geweest, met de markt, winkels en horeca, zoals logement Hof van Holland. De Kerkbrink zal ook in de toekomst een mix van functies kennen die van de Kerkbrink een centrale plek maken.
- De Kerkbrink heeft een typerende driehoekige vorm door samenkomst van wegen. Oorspronkelijk een open ruimte met vrij liggende panden er omheen, tegenwoordig een plein met (deels) wanden van gebouwen waartussen vijf straten en een passage samenkomen. In het nieuwe ontwerp van het plein krijgt de typerende vorm van de brink een doorvertaling.
- De Kerkbrink is van oorsprong onverhard (zand). In een zachte onverharde sfeer van de Kerkbrink is het oorspronkelijke dorpse karakter terug te zien. Waar het Marktpllein een wat stedelijk karakter heeft, krijgt de Kerkbrink op dagen dat er geen evenementen zijn een meer intieme uitstraling. Het te kiezen materiaal moet passen bij het beheer en de intensiteit van het gebruik. Bestrating (klinker) is van gevel tot gevel.
- We voegen 'monumentale' bomen en ander groen toe. We zetten in op inheemse bomen, bij voorkeur 'kerkbomen', zoals lindes en eiken. Op de juiste plekken met (anders dan de huidige bomen) voldoende groeiruimte om tot een goede proportie uit te groeien. Het groen maakt van de Kerkbrink een aangenamere plek, zorgt voor opvang van water en helpt tegen hittestress. In figuur 8 en 9 zijn beelden opgenomen van de Kerkbrink in vroegere tijden. Daar zien we zowel bomen in een rechte lijn als in groepen. In het ontwerpproces werken we dit verder uit.

3. We benutten de kracht van de Mediastad

Naast de cultuurhistorie van de Kerkbrink benutten we de kracht van de Mediastad.

- Met Museum Hilversum, de vernieuwde bibliotheek en Beeld en Geluid als aanjagers wordt de Kerkbrink het podium voor digitale innovatie, technologie en creativiteit. We laten ontwikkelingen op en rond de Kerkbrink als eerste zien.
- We ondersteunen de oprichting van een programmaorganisatie waarin partijen op de Kerkbrink en daarbuiten samenwerken aan programmering op en rond de Kerkbrink.
- Met activiteiten en kleinere en grotere evenementen worden naast Hilversummers op diverse momenten in het jaar ook bezoekers van buiten de regio getrokken. Er wordt aangesloten op reeds bestaande evenementen, zoals de Dutch Media Week en Live2000, maar speciaal voor de Kerkbrink worden ook nieuwe evenementen ontwikkeld. Enkele referenties van mogelijke activiteiten en evenementen zijn te vinden bij figuur 10.
- De Kerkbrink kan net als voorheen ook benut worden voor andere evenementen. Te denken valt aan de Cityrun, Koningsdag, Sinterklaas, oud & nieuw, een ijsbaan, een jazzconcert of een bij de sfeer van de Kerkbrink passende markt.
- Het evenementenplein heeft in de huidige situatie een oppervlak van circa 2.500 m² netto (zonder obstakels). Deze omvang is uitgangspunt voor het nieuwe ontwerp.
- Zoals al eerder aangegeven brengen we zo min mogelijk obstakels terug. De voorzieningen voor activiteiten en evenementen zijn ondergronds en modulair. We onderzoeken de mogelijkheden

voor een flexibele ruimte voor evenementen en activiteiten. Dat kan bijvoorbeeld in de vorm van een podium en/of een luifel zijn.

- Ondergronds wordt een 'grid' aangebracht met o.a. stroomvoorziening, datavoorziening, waterpunten, fysieke opstelpunten en dat doorloopt tot de bibliotheek. Hierdoor kan een evenement sneller en goedkoper worden opgebouwd. Ook zijn minder kabels over het plein nodig. Apparatuur zoals verlichting, speakers, schermen, projectoren worden niet vast geplaatst, maar ingezet als modules. Bij het kiezen van opstelpunten wordt rekening gehouden met de mogelijkheid van directional audio. Daarmee is het mogelijk op het plein van muziek en geluid te genieten, terwijl dit buiten het plein tot veel minder overlast leidt dan bij een traditioneel geluidssysteem.
- Verwijzingen naar de Mediastad in het ontwerp van de Kerkbrink zijn subtiel, bijvoorbeeld zichtbaar in de bankjes of door gebruik van licht. Enkele referenties van manieren om met (tijdelijke) projecties te werken zijn opgenomen in figuur 11.

4. We versterken de relaties op en rond de Kerkbrink

De Kerkbrink staat niet op zichzelf, maar is een belangrijk deel van het centrum van Hilversum. De verhuizing en vernieuwing van de bibliotheek en de programmering op en rond de Kerkbrink geven het centrum als geheel en met name het zuidwestelijk deel ervan een essentiële impuls. In het ontwerp versterken we de visuele relaties. Daarbij geldt dat Hilversum organisch is gegroeid. Het is een opeenvolging van opeenvolgende scènes. Niet alles ontvouwt zich in één keer.

- We zorgen voor zicht vanaf de Kerkstraat op Museum Hilversum en een deel van de Grote Kerk, vanaf Museum Hilversum op de Bibliotheek en vanaf de Herenstraat op Museum Hilversum. Ook het zicht vanaf de hoek Kerkbrink/Langestraat op de 's-Gravelandseweg met de toren van het raadhuis is van belang om te benoemen. De winter kan gelet op groen een ander beeld geven dan de zomer. Zie figuur 3 voor zichtlijnen.
- Verbetering van de aansluiting met de entree van de passage Gooische Brink zien we als een gezamenlijke ontwerp opgave (gemeente – eigenaar Gooische Brink). De eigenaar van de passage heeft reeds diverse ideeën gericht op het verbeteren van deze entree. Doel is ook hier meer rust te creëren en de entree meer uitnodigend te maken.
- We onderzoeken samen met de kerk hoe de Kerkbrink en het plein rond de kerk elkaar kunnen versterken. Het hekwerk is van de kerk. Deze hecht aan behoud ervan. Wel kunnen we kijken naar meer c.q. andere openingen in het hekwerk. Ook interessant om te verkennen of een groene wandelroute tussen kerk en museum door richting Gedenkt te Sterven van meerwaarde is. Verder is vergroening een thema, ook gelet op de matige staat van de aanwezige bomen. Zie figuur 7 voor de relatie tussen Kerkbrink en de Grote Kerk.

5. We zorgen voor schaduwrijke plekken

Hittestress is in het centrum een aandachtspunt.

- Bomen dragen bij aan het beperken van de overlast van hitte doordat ze hun omgeving beïnvloeden door schaduw, verdamping en reflectie. Inzet is dat een derde deel van de Kerkbrink schaduwrijk is. Bij voorkeur door het plaatsen van bomen. Waar dat niet kan creëren we mogelijkheden voor het aanbrengen van schaduwdoeken. De huidige bomen op de driehoek worden vervangen door nieuwe exemplaren, die worden gesitueerd op plekken waar ze, anders dan in het huidige ontwerp, wel de ruimte krijgen om te groeien. De huidige bomen zijn bij de vorige herinrichting verplaatst. Daarna niet gegroeid.
- Het toevoegen van groen kan in de vorm van bomen, struiken en hagen, maar ook via groene gevels. We stimuleren waar mogelijk het aanbrengen van groen op gevels, bijvoorbeeld op gevels van de Gooische Brink. Water vangen we ter plekke op en benutten we voor het groen. Op deze manier dragen we ook bij aan het beperken van wateroverlast elders in de stad.

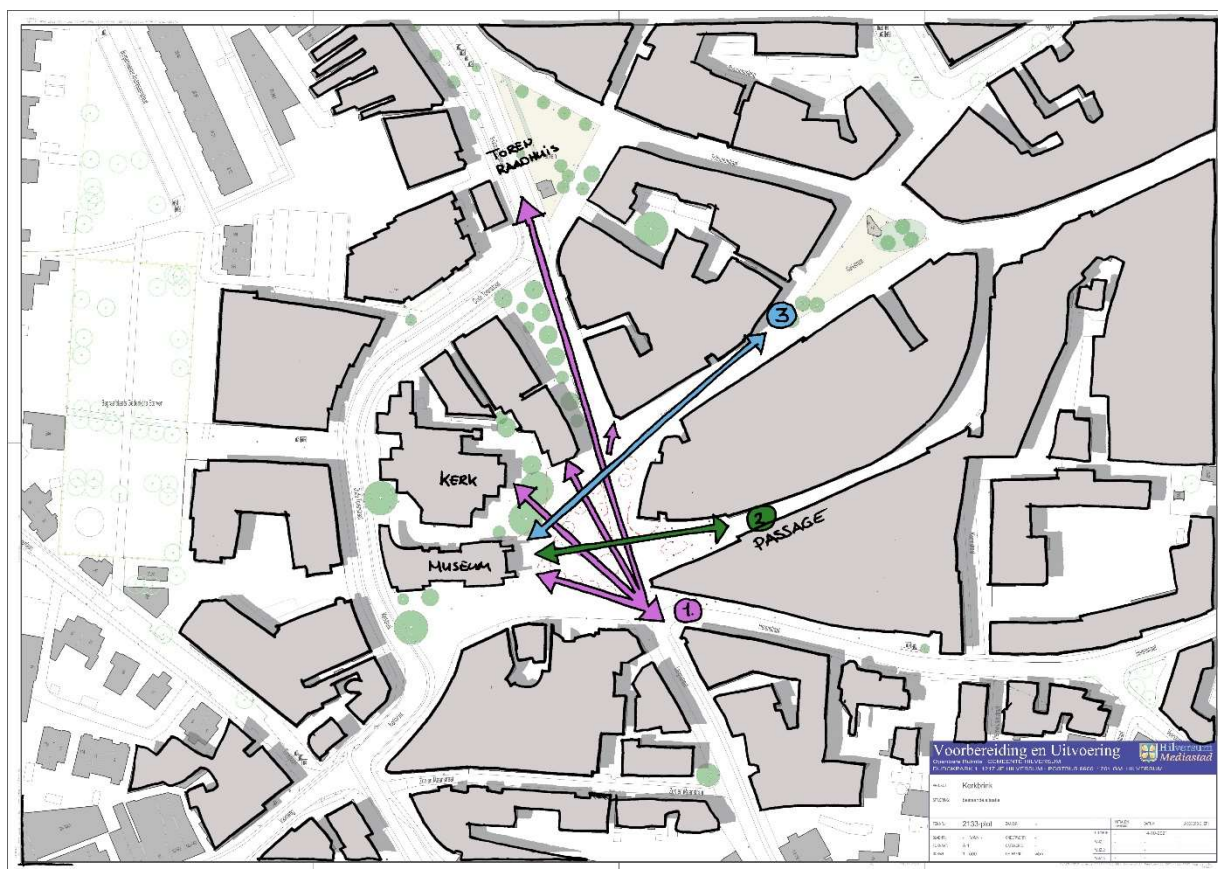
6. We gebruiken materialen waar mogelijk opnieuw

We onderzoeken de mogelijkheden voor hergebruik van materialen, zoals de klinkers. Inzet is om het gedicht ook terug te brengen in het ontwerp. Objecten die niet in het ontwerp terugkomen, zoals de muziektent en het kunstwerk krijgen waar mogelijk elders een plek.

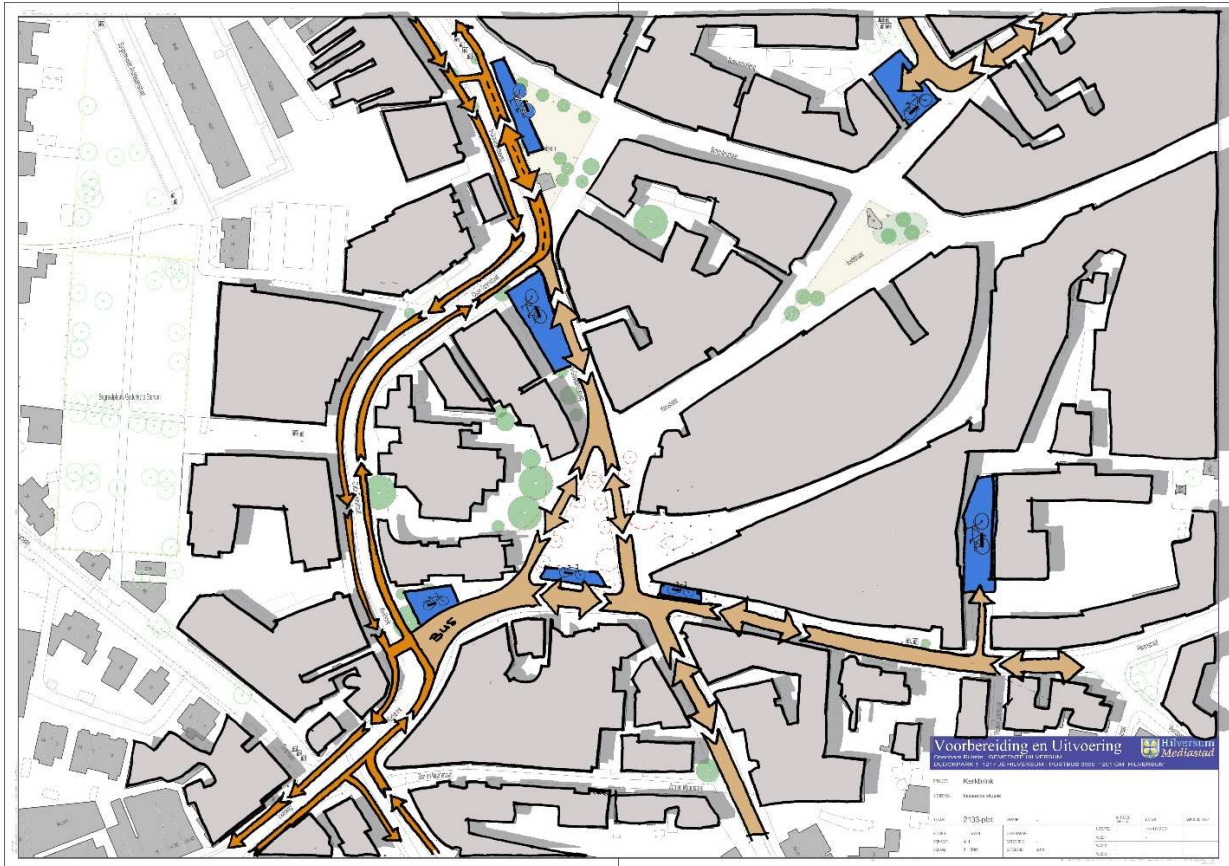
Figuur 2: Historische panden

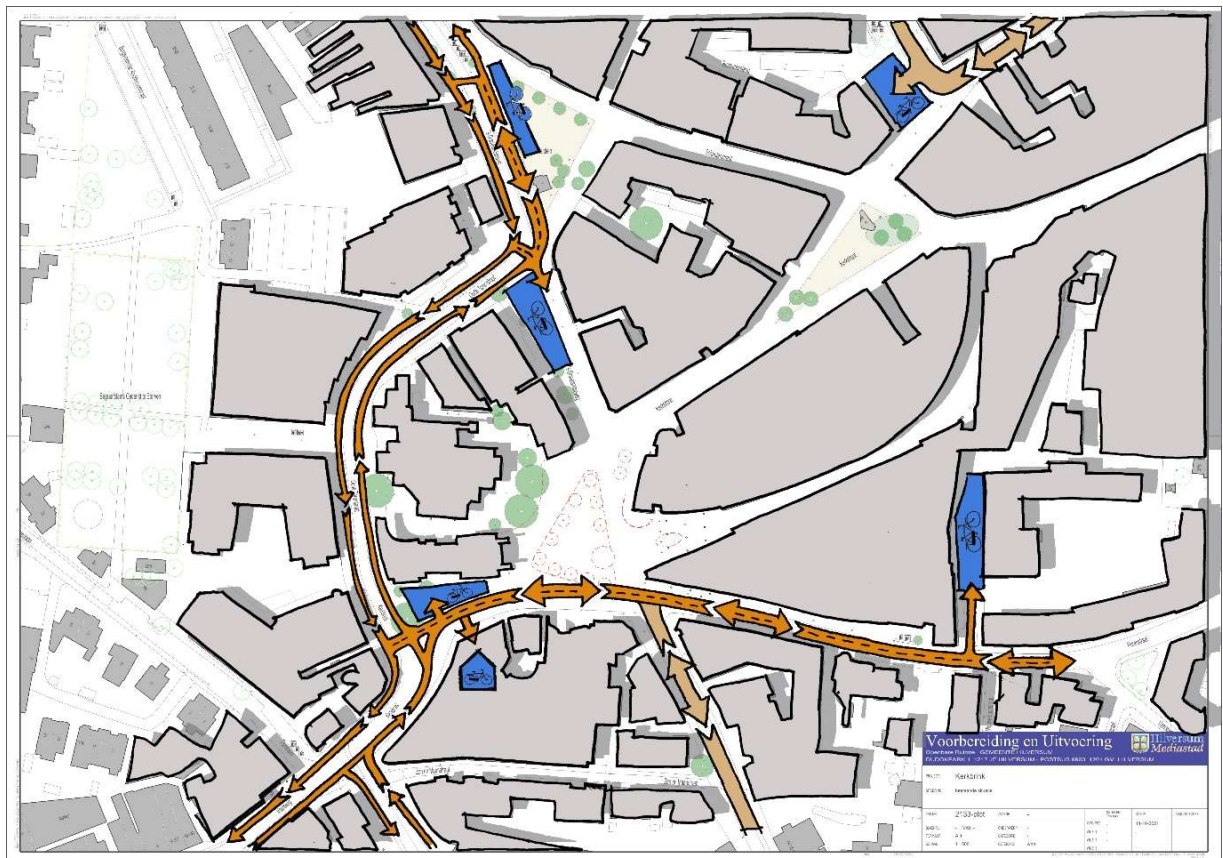
Figuur 3: De verschillende zichtlijnen, in diverse kleuren vanwege de leesbaarheid

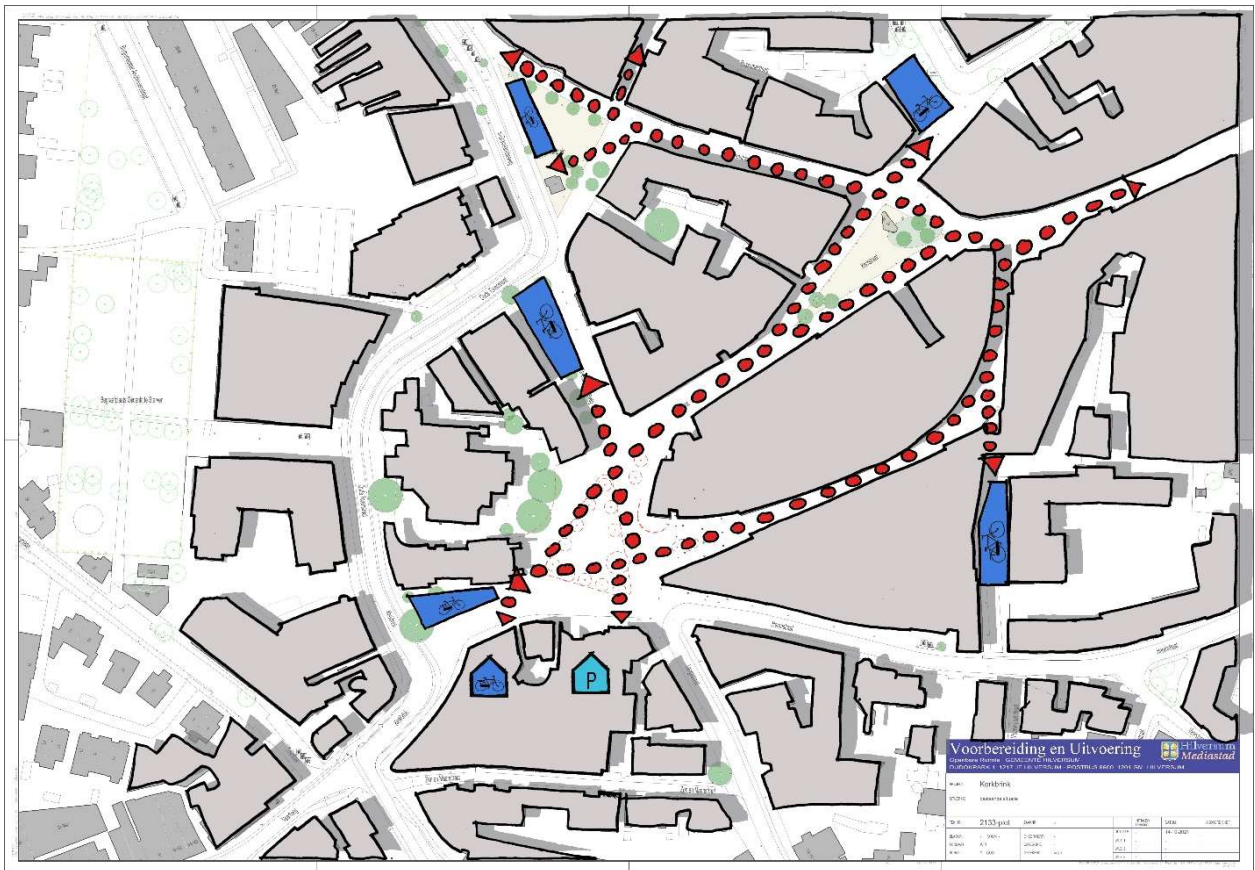
Figuur 4: Bestaande fietsroutes en fietsparkeerplekken

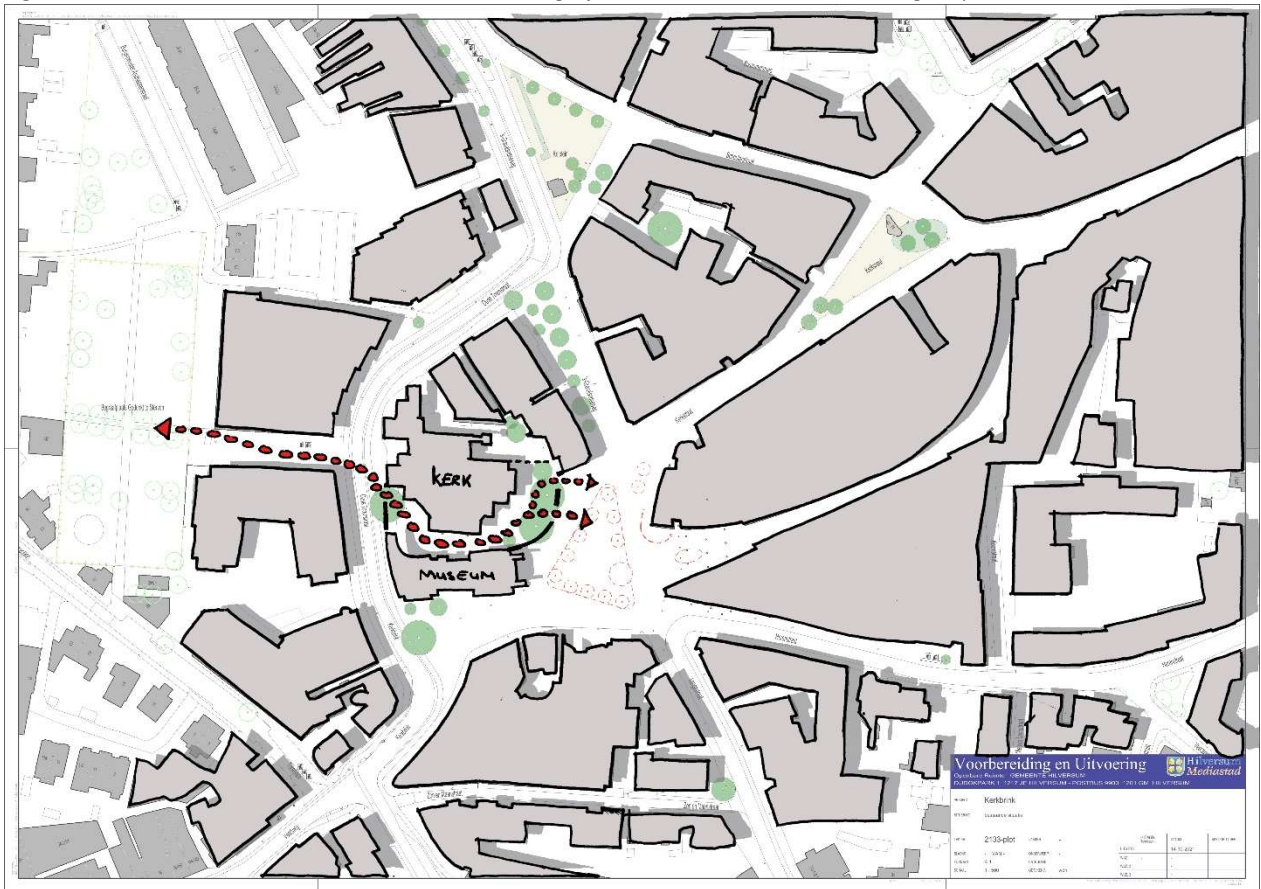
Figuur 5: Beoogde nieuwe fietsroutes en (mogelijke) fietsparkeerplekken, waaronder een inbandige fietsparkeervoorziening

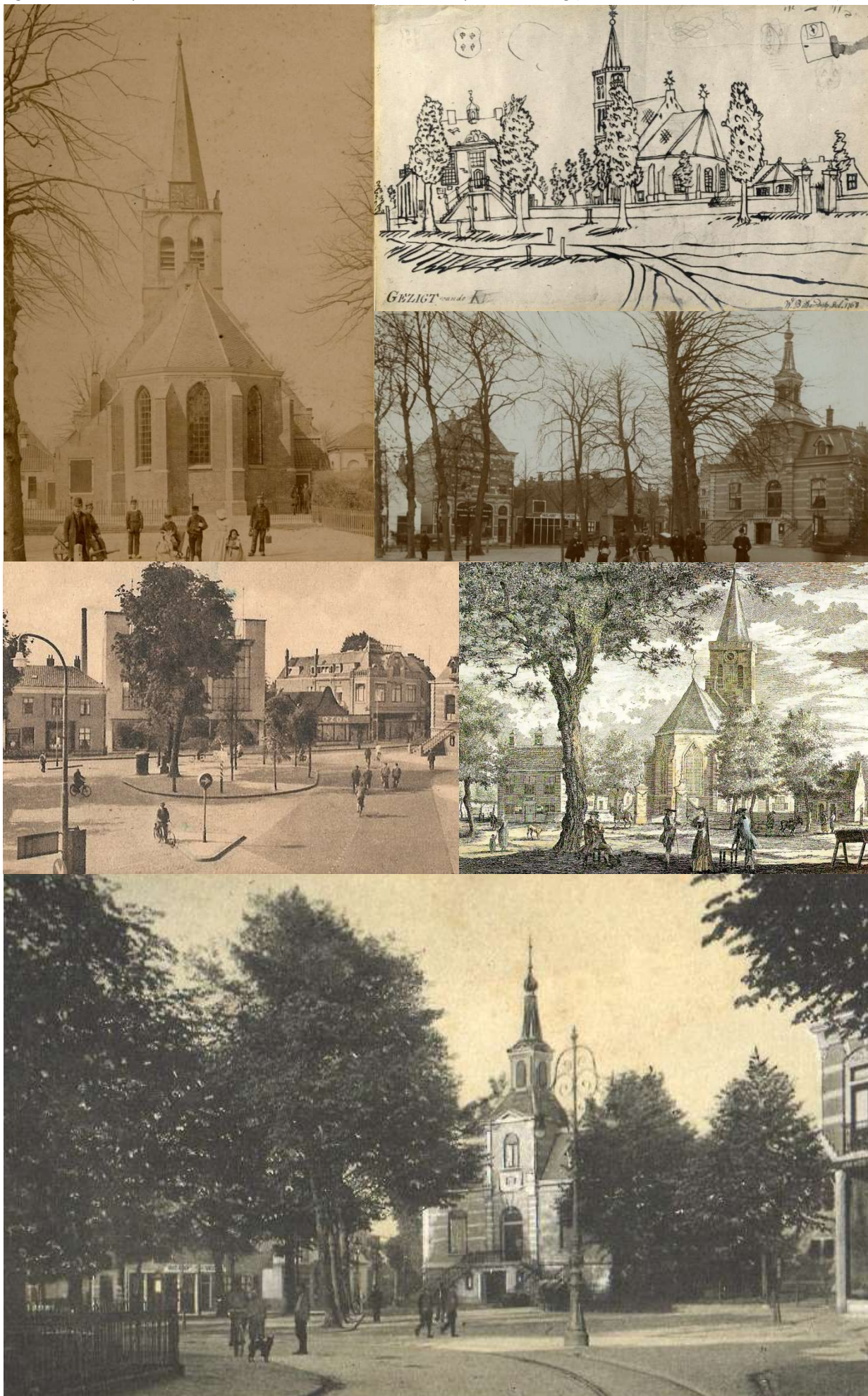
Figuur 6: Looproutes met (mogelijke) fietsparkeerplekken en de parkeergarage Gooische Brink

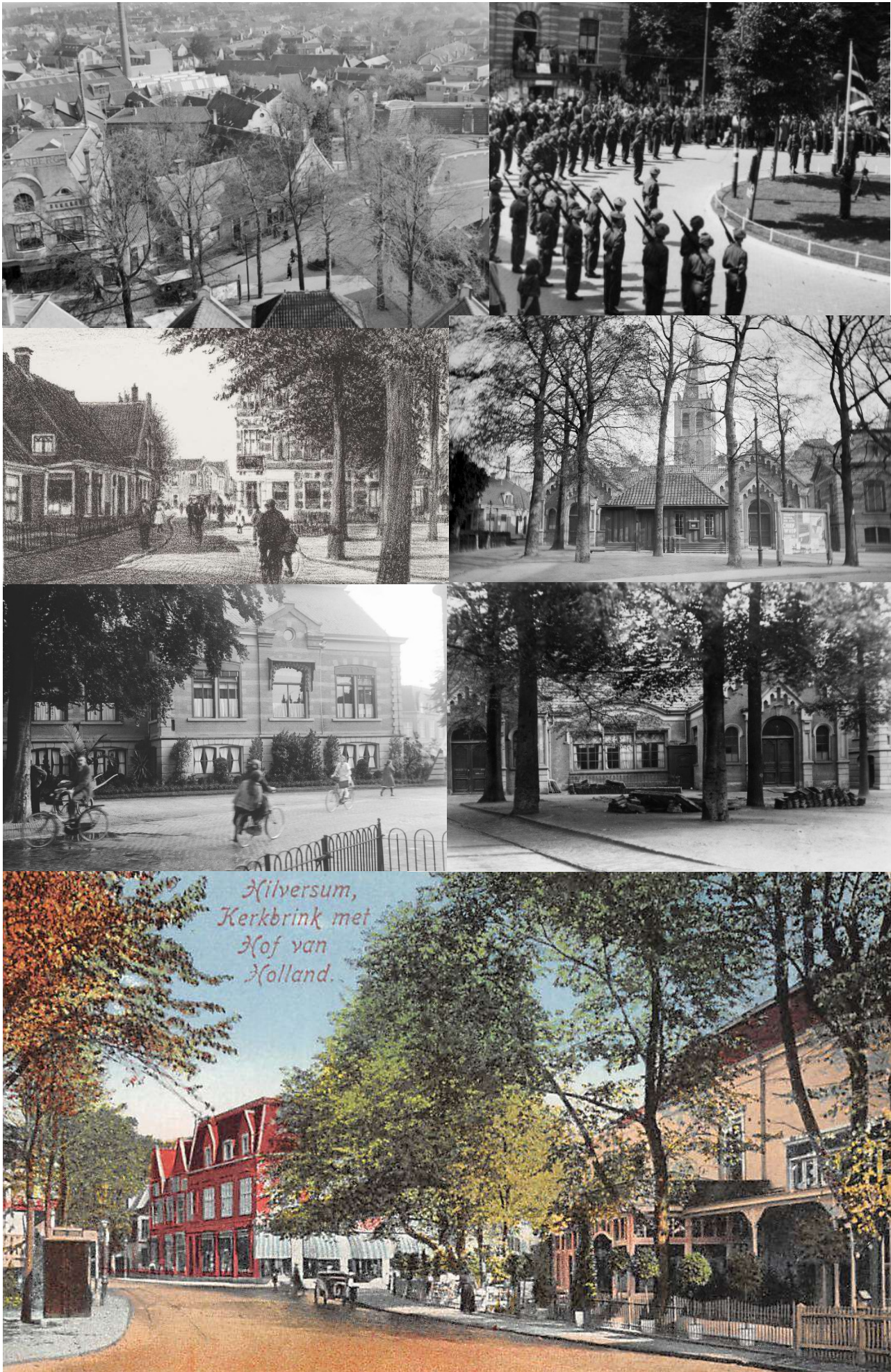
Figuur 7: Relatie tussen Kerkbrink en Grote Kerk met mogelijke wandelroute naar de oude begraafplaats Gedenkt te Sterven

Figuur 8: Eerste impressie van hoe de Kerkbrink er in verschillende perioden uitzag (uit streekarchief Gooi en Vechtstreek)

Figuur 9: Tweede impressie van hoe de Kerkbrink er in verschillende perioden uitzag (uit streekarchief Gooi en Vechtstreek)

Figuur 10: Referenties van activiteiten en evenementen

De voorbeelden hieronder geven een indruk van hoe programmering op de Kerkbrink eruit kan zien. Deze referenties helpen in het ontwerpproces een goed beeld krijgen van de vereisten. De voorbeelden hebben betrekking op media, maar ook daarnaast is natuurlijk van alles mogelijk. De uiteindelijke programmering zal uiteraard specifiek voor Hilversum zijn. Verder goed om aan te tekenen dat de ontwikkelingen in de mediasector razendsnel gaan. Een toepassing die nu 'state of the art' is, is over een paar jaar gedateerd.

De nieuwe werelden van Avatar
Op tien mei 2023 gaat het langverwachte vervolg van de film hit Avatar (2009) in première. Voor de 200 vroege vogels die een kaartje konden bemachtigen is een ligplaats beschikbaar voor deze bijzondere 3D-ervaring, waarbij Extended Reality en infra-geluid (zeer lage frequenties) wordt toegepast.

Gamen via de snelste verbinding van Nederland
Tijdens de jaarlijkse E-Sports Week wordt gespeeld in de Game-Cabin. Reserveer online je plek in de Game-Cabin en ga de strijd aan met andere steden via de supersnelle Medialab-verbinding. De wedstrijden worden becommentarieerd en zijn live te volgen op de schermen.

Van Gogh en ik
Vijf Hilversumse basisscholen werkten aan dezelfde opdracht: tover de Kerkbrink om in de wereld van Vincent van Gogh. Knippen, plakken, fphotoshopen, programmeren, alles mag. De beste ontwerpen worden tijdens de Van Gogh Week door laserprojectie en video-mapping geprojecteerd op het plein en de gebouwen.

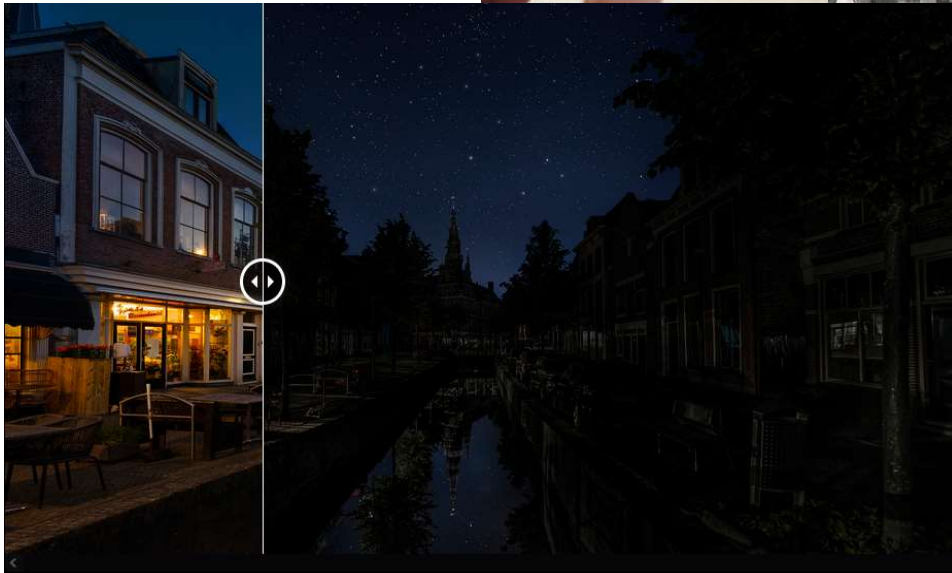
Tijdloze solo's uit de Top 2000

Op de Kerkbrink en in de Gooische Brink staan tijdens de laatste weken van de Top 2000 geluidsdouches. Loop je er langs dan hoor je niets, maar ga je eronder staan dan klinkt een solo uit een van de nummers van de Top 2000. Geef via je mobiel door om welk nummer het gaat en je maakt kans op het bijwonen van de finale in Beeld en Geluid.

Location based streaming: SoundWhere

Alleen op het Mediaplein kun je als bezoeker via je mobiel genieten van specifieke content die daarbuiten niet te zien of te horen is. Zo ontsluit Beeld en Geluid van drie tot zes mei unieke, niet eerder vertoonde beelden van de bevrijding uit heel Europa. De beelden zijn op het web op bijvoorbeeld YouTube onvindbaar. Ook de likes en comments van bezoekers zijn ook alleen op het Mediaplein te bekijken. Naar een idee van Andre Heuvelman.

Less is more: Seeing Stars

Tijdens de eerste volle maan van elk nieuw seizoen wordt alle verlichting op en rond de Kerkbrink twee uur uitgeschakeld, waardoor de maan en volledige sterrenhemel beter zichtbaar is dan ooit. Een minimalistische ervaring op het Mediaplein die ons terugbrengt naar een tijd zonder overdaad aan visuele impulsen. Geïnspireerd op het project Seeing Stars van Daan Roosegaarde.

Vier de zomer

Om het begin van de zomer te vieren worden op de Kerkbrink zes LED-displays geplaatst met hoge resolutie. Op de displays zijn kunstwerken te zien die een augmented-laag hebben. Bekijk je ze via je mobiele of tablet dan komen ze op steeds nieuwe manieren tot leven. In het Medialab is een VR-bril verkrijgbaar voor een écht immersive ervaring.

Figuur 11: Referenties van enkele manieren om met licht c.q. projecties te werken in het ontwerp

